

מלאכת סופר

עלוון לענייני הסתיים

דבר העורך

לבטים והרגשות מהיום יום.

את האמת אומר שכל עלון שיוצא אם בזמנו ואם באיחור מה אין זה אלא מחסדי ה' שהשפיע עלינו וכמאמר הפסוק "מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו" ואילולי חסדיו לא הייתי יכול להוציא משימה זאת לאור עולם מחמת הקשיים הרבים הכרוכים בהוצאת עלון מיוחד זה אם זה בעריכתו, בהבאתו לדפוס, בחלוקתו, ובשליחתו לכמה וכמה מקומות כ"י.

ובאמת שכל פעם אף אם אני מתרשל בעריכתו אני רואה ושומע דברים מחדש אשר מעוררים אותי להמשיך ולידבק במעשה זה אשר מעורר את הציבור לדברים שבקדושה.

הנה לפני זמן מה ניגש אלי סוחר יר"ש מרבים ושאל על מחירים שאני לוקח וכששאלתי אותו מה קרה הרי אתה עוסק בתחום שנים רבות, ענה לי שהסוחר "היר"ש" שהוא קונה ממנו מזה שנים, כבר

כמה וכמה פעמים שאנשים חוזרים אליו עם פיסולים ברורים כגון דיבוקים שהיו מתחילה וכדו', ואיך אפשר לעבוד כך... ודבר זה לצערי אינו חדש ואני נתקל בזה לא פעם ולא פעמיים, ופעם סיפר

לי אדם שעבד במכון "מוכר" שבאלול היו עושים מבצעי בדיקות תפילין והיו בכל יום הרבה זוגות תפילין מגיעות אליהם והיה מצוי שבסוף יום אחרי סגירת כל הבתים נשאר על השולחן פרשה או שתיים, שומו שמיים!! פ"י הדברים שאדם אחד או שניים מניחים תפילין שחסר שם פרשה והם פסולים לגמרי, ואיך לא ידעזעו

אמות הסיפין על אינשי דלא מעלי אלו, אשר אין יראת אלוקים על פניהם, ופעם קניתי מסופר אחד כמה מזוזות ואמר לי שעברו גגה אצל מגיה מסויים, וכמובן שאיני סומך על אף אחד ולכן הגהתי אותם שוב ולתדהמתי (כבר התרגלתי) נמצאו שם דיבוקים גמורים וגדולים כמה וכמה פעמים (בממוצע 3 דיבוקים בכל 2 מזוזות) וע"כ

כשמעוררים דברים אלו הציבור ב"ה לוקח הדברים לליבו ובודק ובוהן ב-7 דרישות וחקירות על הסופר ועל הסת"ם שקונה. והיה זה שכרי.

בברכה, חיים סיבוני.

טוב לדעת

שאלות אקטואליות בענייני סת"ם ומצוותם.

בעלוון הקודם ביארנו את סוגי בתי התפילין שיש בשוק: ועתה בעזה"י נרחיב מעט אודות הבתים המכונים פשוטים או פשוטים מהודרים. (כזכור אלו בתים שעשויים ע"י הדקת עורות זל"ז וכך נעשות צורת הבית).

בבתים אלו יש לדון בכמה דברים:

א: האם מועיל ההדבקה של כמה עורות לעשותם כעור א'.

בגמ' מנחות (לד): כתוב 'כותבן בד' עורות בד' בתים בעור אחד' ומבואר שהבית צריך שיהיה מעור אחד, ובב"י הביא לשה"ת שמסתפק האם ב' עורות דבוקים חשיב כעור א' או לא, ובשו"ע כתב (סל"ב סל"ח) וז"ל: יעשה ארבעה בתים "מעור אחד" לשל ראש ע"כ. ונח' בדעתו גדולי הפוסקים דעת הקו"י ועוד פוסקים שמרן מחמיר וסובר שב' עורות דבוקים לא מהני לעשותם אחד, ודעת הרב ביב"א (ח"ט ס"ה) שדעת מרן להקל שהגני הדקת העורות, ועכ"פ מסיק וז"ל: ובודאי שכל מי שאפשר לו לקנות תפילין מעור אחד ממש, אע"פ שהם יקרים, עליו להשתדל לקנותם, הן בשבילו הן בשביל בניו כשהגיע עתם עת דודים להניח תפילין. עכ"ל. ויש לציין שמרש"י שם, וכן מהרמב"ם שביאר צורת עשיית הבתים משמע שצריך ממש עור אחד, אבל מהמשנה בכלם (י"ח ח) מבואר שאפשר לעשותם מכמה עורות. (וראה עוד בשו"ת סת"ם סי' ס"ג שמחמיר בזה).

ב: מה הדין נקב בין הבתים ונקב מחוץ לבתים.

מקור הסוגיא במנחות (לה). ומסקנת הפוסקים שב' נקבים בתוך הבתים (בב' בתים שונים, הסמוכים זל"ז) פוסלים את התפילין.

ויש מח' בנקב מפולש שנמצא מחוץ לבתים. דעת הפנ"י להחמיר, (וכמו שכתב הבי"י) ובהלכה ברורה סי' ל"ג כותב באורך ורוחב דעת הראשונים והאחרונים ומסיק "שנראה" שהב"י מיקל בזה. אלא שאין הדברים מוכרחים כלל ובפרט שכידוע פוסקים כהב"י אף שלא כתב הדין בשו"ע, וכ"כ בוסרון אליהו שהמנהג להחמיר בזה וכ"כ בשבט הלוי ח"א ס"ד וע"ש שהביא לזה ראייה מדברי רש"י.

ג: מה המציאות בבתים אלו.

אלא שבמציאות בבתים אלו כיון שהם דבוקים בדבק הרבה פעמים הדבק ניתק בכמה מקומות והרי שבאותם מקומות יש נקבים אם בתוך הבתים (שהעורות שם דקים ביותר) ואם נקבים כלפי חוץ. וכן רוב הפעמים ריבוע הבתים שלהם נהרס במהרה שזה הלכה למשה מסניי שיהיה מרובע. ועוד פעמים רבות מחיצות הבתים הפנימיות אינם מכוונות כלל כלפי החריצים החיצוניים שזה פסול לכו"ע.

וא"כ ברור שמה שהכשיר הרב עובדיה זצ"ל זה מעיקר דין דיבוק עורות, אבל אחר המציאות שיש שם בעיות נקבים שאינם נראים מחמת צבע הבתים, ודאי שיש לחוש בזה בחשש דאורייתא וע"ז לא דיבר הרב זצ"ל, וע"כ כל בעל נפש יחוש לעצמו בבתים אלו שקרוב לודאי שמניח תפילין פסולים, וכן מורים גדולי מורי ההוראה בתחום הסת"ם בדורינו, הרב שלמה מועלם שליט"א הרב יוסף כהן שליט"א ועוד. ופעם אמר לי אדם שמייצר בתים שכאלו שאלו בתים "חד פעמיים. ואוי לנחתום שמעיד על עיסתו. וז"ל.

שימו לב! פתחנו את האתר של מכון "מלאכת סופר" ובו נביא בס"ד את העלוונים. וכן נביא שם מידי שבוע שיעור מוסרט בענייני מצוות סת"ם דברים מרתקים ביותר. **חדש!** הקליקו בגוגל "השיעור השבועי מכון מלאכת סופר"

הלכה למעשה

מתוך קונטרס "מלאכת סופר".

דיני נקבים:

ה. אם הדין סותר את הנקב אלא שבכ"ז יוצא לעבר השני יש פוסלים¹ ואין נראה כן כלל אלא כיון שנסתם כלפי הקלף והאות שלימה כשר לכתחילה.²

ו. כל פסול הק"ג ע"י נקב זה דווקא בנעשה קודם כתיבה, ולא דווקא נקב אלא אפי' כתב אות עד סוף הקלף ועי"ז אינו מוק"ג אם נעשה בשעת כתיבה ולא היתה אות כשרה מעולם בזה יש פסול של מוק"ג אבל אם הנקב או חסרון הגויל נעשה אחרי כתיבה דהיינו שהאות היתה כשרה כבר, כשר וא"צ כל תיקון, והמחמיר לתקן תע"ב.³ ואחרי כתיבה היינו אחר שהרים הקולמוס מן האות דכל שנעשה בכתיבה אחת עד סוף הקלף אף שכבר שיעורה נגמר מקודם כגון כ"ף פשוטה שארוכה מהשיעור הנצרך והגיעה עד סוף הקלף זה נחשב "שעת כתיבה" ופסולה מדין הקפת גויל.⁴ וכל החילוק הזה דווקא בנקב אבל בדיבוק אותיות פסול אפי' אחר כתיבה וצריך להפריד. (כמבואר בהערה)

מקורות וביאורים

השו"ע לירושלמי אלא לחוש לו לכתחילה (ק"ו נ) לא קשה מידי דבאמת בתוך האות אפי' הנקב היה בשעת כתיבה כשר, ומצאתי שכן הביא בקס"ה (הקירה ד') בשם תוספת שבת שהעיר כזאת על קושיית הט"ו. וא"כ שפיר י"ל לדעת הנובי"ש שהשו"ע חשש לב' התירוצים ולכן בנקב פסול רק בשעת כתיבה ובדיבוק פסול תמיד. ולהבנת רע"א א"ש שהשו"ע פסק ממש כתיורין ב' ותירון זה הרי קאי רק בנקב אבל בדיבוק מודה שפסול תמיד. וראה בב"ה"ל (סט"ז ד"ה כשנכתב בכשרות) שהביא לדרך החיים דס"ל כהנובי"ש שהשו"ע מסתפק בזה ואויל הכא לחומרא והכא לחומרא, והכי ס"ל להלכה. ע"ש. וראה בט"ז שכתב שהטור ס"ל כתיורין א', וראה בב"י בשם מהר"ב"ח שכתב שהטור ס"ל כתיורין ב', וכ"כ בפמ"ג (מ"ז ח). וע"ש בלבו"ש מה שפירש בדברי הט"ו. והרב פמ"ג כתב עוד שלפי פ"י ב' ברש"י גבי ניקב תוכו של ה"א מבואר כתיורין ב' של ה"א דלתיורין א' מה הריבובת בתוכו אפי' בחוץ נקב אינו פסול. ולפ"ז יוצא שרש"י עצמו מסתפק בב' התירוצים שהרי הב"י הכריח מרש"י כתיורין א'. ועיין במאמר אות י"ד מה שתמה עוד על הט"ו. ובקו"י (ס"ט) הביא ג"כ לנהר שלום דס"ל שהשו"ע מחמיר בב' התירוצים. וכע"ז מבואר במאמר (ס"ט ט) ששואל אמאי השו"ע פוסל בדיבוק אחר כתיבה וכתב ששם י"ל שדיבוק חמיר טפי, וא"כ יוצא שבאמת בנקב יש ח"י בין קודם כתיבה לאחר כתיבה, אבל בדיבוק בכ"א פסול עד שיגור, וכ"ד המלא"ש (כלל ז' ס"ג בב"ה, וראה עוד בכלל ו' אות ד') וכן עיקר. ועכ"פ החומרא לב' התירוצים ע"פ הנובי"ש ורש"י הוא מחמת ספק וחזי לאיצטרופי לספק אחר. ובכ"א לב' התירוצים יוצא שנקב שנעשה אחרי כתיבה אינו פסול כלל ואף א"צ שום תיקון. (שו"ע סט"ו, פמ"ג מ"ז ח' ושי"א). אמנם בגידוה"ק (כלל י"א אות ב') הביא כמה פוסקים שס"ל שאפי' אחרי כתיבה נקב פסול וצריך לגרר לעשותו מוק"ג, וראה בזה בילקוה"ס (סי' ז' ס"ה) וכ"כ שם במשנה"ס (י"ח) להחמיר ולתקן "כשאפשר" לחוש לדעת המתמירים. וראה ברש"י ש"ס תנ"ז שכתב שכבוד ה' יזהר שישאר גויל מקף האותיות, ומשמע שפסול בנקב אחרי כתיבה. וא"כ זה לא כב' התירוצים. ודוחק לומר שהוא אזהרה לנוי הכתיבה. ושם י"ל שהוא מדבר ע"ז שצריך להשאיר הק"ג לשם הנקוד ולא קאי באותיות הס"ת הנשארים. וצ"ע.

1 קו"י (מב) משם מלא"ש (ז' ג' בחכמה) וכ"כ בעצי היער (ק"א) ובמק"מ (ל"ד).
2 כותב הב"י בשם הרי"ס וז"ל: נקב קטן כחודה של מחט עד כשמעביר עליו הקולמוס נסתם שאין "האות נחלקת בו לשנים" אינו נקרא נקב וכתבים על גבו אבל אם הוא גדול שהאות נראית בו חלוקה לשנים ודאי נקב הוא, עכ"ל. ומבואר שלא סבירא ליה לחלק בין אם יצא הדין לצד השני של הקלף או לא, וכ"כ מדברי רש"י שפירש שזה משום כתיבה תמה, וכיון שהאות מלפנים נראית שלימה ולא פסוקה הוי שפיר כתיבה תמה. ובתשובה הארכתי להוכיח שאף כן הוא הבנת דברי הירושלמי כמש"כ שם נושא כליו. וא"כ יש פה ס"ס להכשיר לכתחילה, שמה כן הפי' בירושלמי, וגם אם נאמר שהירושלמי מחמיר בזה עכ"פ ודאי דעת הבבלי להכשיר וכדמוכח מהב"י. ודלא כמש"כ בהלכה ברורה וביר"ש להכשיר רק בדיעבד.
3 בב"י (סט"ז) מביא לגמ' בהקומץ כט: רמי בר תמרי איפסיק ליה וי"ו דויהרג בנקבא אתא לקמיה דר"ז אמר ליה זיל אייתי ינוקא וכו' ומבואר שאם קוראה כתיבנה כשר, וכן איתא התם ניקב תוכו של ה"א כשר ירכו אם נשתיר בו כמלא או"ק כשר, ותמה הב"י והרי אמר ר"י אמר רב כל אות שאין גויל מקיפה מד' רוחותיה פסולה, ואיך הכשירו הכא בקריאת תינוק ובנשתייר כמלא או"ק, והרי אינם מוקפות גויל. ותירין: א' שדברי ר"י אמר רב נאמר בדיבוק אותיות ושם פסול, אבל בנקב אין בעיה של מוק"ג. ודקדק כן מדברי רש"י. ב' שמה שצריך הקפת גויל זה דווקא בשעת כתיבה אבל אחרי שעת כתיבה אין צורך בהקפת גויל. וכתב שכן משמע מדברי הרמב"ם. אמנם רע"א (על השו"ע סעיף ט"ז) לומד בתיורין ב' של הב"י שכל החל' בין קודם כתיבה לאחר כתיבה הוא דווקא בנקב אבל בדיבוק תמיד פסול לתיורין ב' והביא ראייה מסעיף ח"י שדיבוק תמיד פסול. אלא שהמעין בב"י בתשובת הר"ב"ח הביא לדברי הרמ"ה וז"ל: תפס במוחלט שחסרון הק"ג מצד שהמעין פוסל בתפילין וס"ת "כמו" חסרון גויל מצד דיבוק אותיות. עכ"ל. ומשמע שכמו שבנקב יש חילוק ה"נ בדיבוק אותיות. אלא שאפשר לדחוק שקאי לפוקד רק מתיורין א' שבנקב כלל לא פוסל. וראה בגידוה"ק ל"ב י"ח שהביא באמת מה' בהבנת דברי הב"י בתיורין ב' שלדעת הבית אהרון המשאת בנימין אהע"ז נוב"י ובית שמואל לתיורין ב' קאי גם בדיבוק אותיות שאחרי כתיבה כשר, ודעת האר"י גדולים והרמ"ע שלתיורין ב' קאי בנקב אחר כתיבה כשר אבל בדיבוק אותיות תמיד פסול. ולענין הלכה, הנה לתיורין א' בנקב תמיד כשר ובדיבוק תמיד פסול ולתיורין ב' להבנת הנובי"ש קודם כתיבה הכל פסול ואחרי כתיבה הכל כשר ולהבנת רע"א רק בנקב אחרי כתיבה כשר. והנה מהשו"ע (סט"ז) מבואר דס"ל כתיורין ב', שכתב "הא דמכשרינן כשנפסק אות, דוקא כשנכתב בכשרות ואח"כ נפסק" וכו', והקשה הט"ז (ס"ק י"ד) שהרי השו"ע פוסק כהירושלמי (סט"ו) שנקב תוך האות אחרי כתיבה פסול, וא"כ איך מכשיר בחוץ אחרי כתיבה הרי בחוץ חמיר טפי, והובא בלבו"ש (סט"ו), ובלבו"ש (על הט"ז ס"ק י"ד) כתב שאולי י"ל להשו"ע חשש לב' התירוצים ודחה זאת וכן הביא לנובי"ש ס"ל הכי. אבל האמת שדבריו הם לפי הבנתו שהשו"ע פוסק כהירושלמי אבל למאי דקיי"ל כהבבלי ולא הביא

משנת הסופרים

הנהגות לסופר. מאת הרב שי מנדלאוי שליט"א, מו"ץ בבית ההוראה "יד רפאל".

לב. כשנפסל סת"ם וצריך לגנוז, חובה קדושה לדקדק ולגזור לגמרי מעבר לעבר לכמה חתיכות באופן שכל הרואה יכיר מייד שהם פסולים, וכך לא יטלו רמאים למכרם שוב. ועכ"פ יזהר הסופר לגזור רק בין האותיות ולא לגזור ממש על האותיות. וה"ה במזוזה יזהר שלא יגזור על שם שדי שכתוב בגב הקלף.

לג. גניזת קלפי סת"ם חייבת להיות באופן מכובד ובמקום משומר מהרקים ועכברים ופגעי מזג האויר וכיו"ב (אין צורך לגנוז שאריות דיו מגרוד אותיות ואם קלף אות בשלמות יגנוז), ואין לזרוק למתקני גניזה קלה (עלוני פרשת שבוע וכו') או להניחם בכל תא קטן שצמוד למתקן הגניזה היות ונתרבו המזיקים שמחטטים בגניזה וד"ל. אלא יגנוז בכלי חרס או בכל כלי אחר שכמה שפחות יתבלה. גם לא יערבב הגניזה של הסת"ם יחד עם עלוני שבת או עיתונים של חול וכיו"ב והוי בזיון. אלא יגנוז באופן הזה: קלפי הסת"ם שנכתבו בקדושה וכן אזכרות שנקלפו יגנוז לבד בכלי חרס או זכוכית (ומותר לגנוז רצועות תפילין שם). וכן בתי תפילין יניח בכלי זכוכית או בניילון עבה ויקבור דרך כבוד (במקום שאין סיכוי שעם הזמן יתגלה ויתבזה) או במתקני גניזה חמורה שרואים שהם מוגנים היטב. ורצועות תפילין וה"ה למטליות והשערות (שכרוכות סביב הפרשיות) וגידית תפירה רצוי לא לגנוז בגניזה רגילה (מטעם בזיון) כי כיום יש שם הרבה דברי חול, כי קדוש יאמר לו (ומהיות טוב יתייעץ עם אנשי חברה קדישה במקומות כיצד לגנוז).

אותיות מזכירות

שינויים בצורת האותיות. מאת הרב מיכאל חימי שליט"א. (לשאלות, קורסים ועוד.. 052-7121320 בשעות הערב).

1. נגע היו"ד שבאלף בגוף הא' ע"י חיבור בקוץ דק: מותר להפריד.
2. נגע גוף היו"ד בדקות בגוף הא': למנהג האשכנזים אין להפריד, ועיין בהערה שיש מקום שאפשר להקל. ולספרדים מותר להפריד.
3. נגע גוף היו"ד בנגיעה עבה בגוף הא': לספרדים, אם צורת היו"ד ניכרת ותינוק יכול לקרוא שזו א' מותר להפריד. ולאשכנזים פסול, ואסור להפריד.
4. נגע היו"ד לגוף האלף בקוץ, -אך הקוץ עבה: להלכה, כשצורת היו"ד ניכרת היטב מותר להפריד ועיין בהערה.
5. ואם נגע בקוץ עבה ותמונתה יותר כקו שוה עם חלל קטן בפנים: אין דינה כיו"ד שנגעה אלא כקו שוה, שפסול והפרדתו ח"ת.

מקורות וביאורים

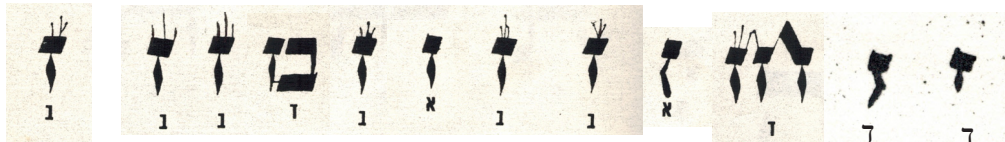
1. ביה"ל ל"ב י"ח, ד"ה 'או פני האל"ף' קו"י סי' ל"ב ס"ק ק"ב – ק"ז וכן פסק מו"ר הגרמ"פ זצ"ל דיש להקל גם בס"ת. {ודלא כהמחמירים - מק"מ סק"ג. משנה"ס סי"ח ס"ק ה' ה"ב ס"ק פ"ז ושע"ב כלל ד' } ועיין עוד בהערה הבאה.
2. בספר מלאכ"ש כלל ו' ס"ק ד' פסל ע"פ הרד"ך בנגיעת עצם הראשים ובנגיעה ע"י קוץ מאחר דנחשב כסתום והו"ל שינוי מהלוחות וגרירתו ח"ת. אמנם אם נגע בקוץ הסכמת הפוסקים דיש להפריד: א. דאין הלכה כמותו. ב. י"א (המג"א והגר"ז ועוד) דכשר כמות שהוא. וכמו שהזכיר בבה"ל שם אך אם נגע עצם הראש בזה אין את הספק השני אך לספרדים אין צורך בשני ספיקות מאחר ולא חוששים כלל לפוסלים. וכמו שכתב הקו"י ל"ב ק"ס. וק"ח ע"פ הדב"ש. ומו"ר הגרמ"פ זצ"ל אמר שיש מקום להקל לאשכנזים אם הדיבוק בעצם הראש בדקות מאוד כעין קוץ. ע"כ. וכש"כ אם נעשה הדיבוק אח"כ בצירוף דעת הסמ"ק הסובר שאין ח"ת במה שנעשה אח"כ. או לתקן ע"י תוספת ראש ומחיקת הדיבוק בצירוף שיטת המק"מ הסובר שאפשר להוסיף ראש גם בקו שווה. ובזה יכול להקל אפ' היה הדיבוק בשע"כ. ס"ס זה כתב במשנה"ס עמ' קי"ט בבה"ס. ועיין מש"כ בשבט הלוי ח"ז ס' קס"ד.
3. עיין קו"י ל"ב ס"ק ק"ח ובהערה הקודמת.
4. בחזו"א סי' ז' ס"ק ד' – ה'. אם נשחתה צורת היו"ד יש לפסול ולפ"ז בנד"ד הוי כצורת ח"ת דבוקה ולא יו"ד. ובמשנה"ס הנ"ל בד"ה בקו האמצעי היקל אם קו השמאלי דק יותר מן הימני. אמנם דעת מו"ר הגרמ"פ זצ"ל דאין חילוק ואפ' שניהם שוים כל שנראה כקוץ יש להקל, כיון שאין צורך בצורת יו"ד כידוע אלא כל שיש הרכבת ראש וירך. ודינו כציוור 1 אא"כ התמלא החלל מאוד כציוור 5 שאז פסול. וכן עיקר.
5. ברור, וכן המציאות ע"פ רוב כשיש התפשטות של הדיו. ובכל מקרה של ספק יראה לחכם ויש מקומות שיש להקל. כמו כן קיצרתי הרבה במראה מקומות ובהסתעפות הסוגיא.

מעשה רב

שאלות שנשאלו לרשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל ותשובותיו. מאת הרב חיים איבגי שליט"א.

אות ז':

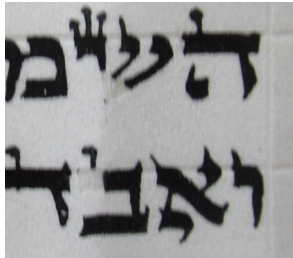
בס"ד
"קולמוס"
 02-6233131
 מכירה • בדיקה • ותיקון
 תפילין מזוזות וכל צרכי הסת"ם
 חיים אבגי 02-6233131, 052-6543567
 א-ה 10:00 - 18:00
 יום ו' 10:00 - 13:00
 רח' בית יעקב 2 מחנה יהודה י-ם

מקראה:

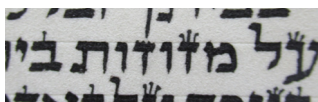
א] כשר אך צריך תיקון.
 ב] כשר.
 ג] שאלת תינוק.
 ד] פסול.
 ה] פסול אך מותר לתקן אפילו בתו"מ.
 אין לפסוק ע"פ הדוגמאות האלו, בכל מקרה ישאל לחכם.

וראיתם אותו

בעיות בסת"ם שהגיעו לפתחינו.

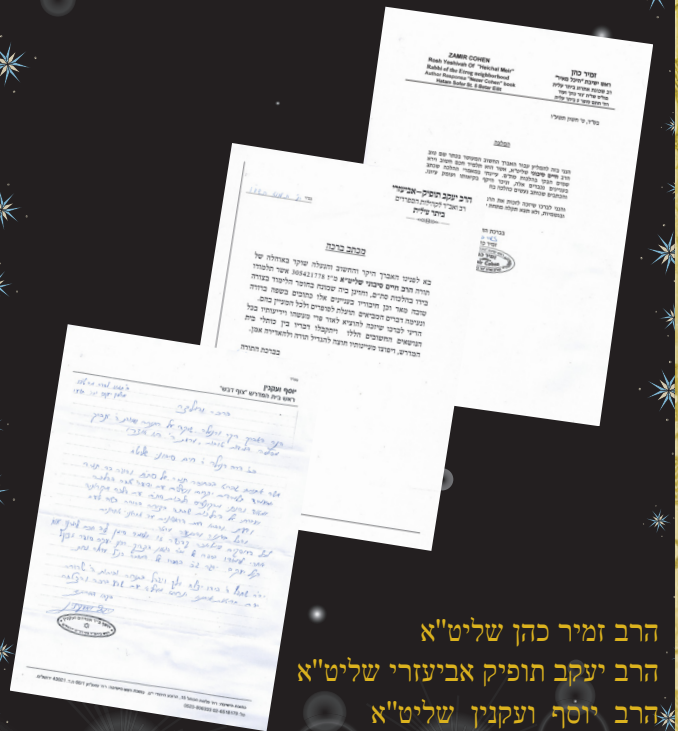

במזוזה שלפנינו רואים את האותיות ב' וש' ומ' (אחת מתחת לשנייה) שהם נמצאות באויר ואינם מחוברות לקף, וההסתכלות ההלכתית היא בלא אותם חלקים שבאויר, לכן בתמונה השלישית רואים אחרי שהורדנו את מה שבאויר, המזוזה פסולה מדין שינוי צורה (באות ב' יש לשאול תינוק).

במילה מזוזות הו' השנייה נדמית מעט לד' מחמת רוחב ראשה וצד יציאת הרגל, ישאל תינוק.

המלצות הרבנים

הרב זמיר כהן שליט"א
הרב יעקב תופיק אביעזרי שליט"א
הרב יוסף ועקנין שליט"א

משלוחים לכל הארץ !

הכשרת סופרים.

מכירת ספרי תורה
תפלין ומזוזות
ברמות גבוהות.

מפעילות המכון:

הפצת חומר תורני
בענייני הסת"ם.

מכירת ספרי תורה - תפילין - מזוזות - מגילות - פיטום הקטורת
- בדיקת סת"ם - שיפוץ תפילין - רצועות - מכירת ציוד נלווה לסת"ם
- מכירת ציוד נלווה לסופרים - לימוד כתיבת סת"ם - לימוד
סגירת ושיפוץ תפילין - ועוד ...

רחוב הר"ן 6 כיכר העיר (בחניה, מעל יש חסד) ביתר עלית.

שעות פעילות: בימים א' - ג' - ה' 16:00 - 19:00 בימים ב' - ד' 16:00 - 17:30

פלא' 052-7657370